

Fiskeundersøkelser i Svenåa/Moselva og Vangselva/Prestegårdselva, Jevnaker, 2025

Oppsummerende notat

Svenåa/Moselva og Vangselva/Prestegårdselva er Jevnakers viktigste gyteelver for Randsfjordsørret.

Svenåa kommer fra Svenåputten, 525 moh, i Nordmarka og renner relativt bratt ned gjennom boligområder før samløp med Moselva. Moselva har en flat profil i ca 1,5 km oppstrøms samløp Svenåa, men har sine kilder i nedbørfeltet til Øyangen, opp mot 700 moh. Nedenfor samløpet renner elva relativt flatt gjennom bebyggelsen, og er stedvis påvirket av kanalisering og sikring av elvebredden. På denne strekningen kalles elva lokalt for både Moselva og Svenåa, noe som gjør at vi i dette notatet kaller strekningen Svenåa/Moselva. I Svenåa er det en sedimentasjonsdam som på mange vannføringer utgjør et vandringshinder på kote 184, mens det i Moselva er en absolutt vandringsbarriere (gammelt vanninntak) på kote 205.

Vangselva/Prestegårdselva kommer fra områdene ved Olum, Stortjern og Gjerdingsvegen, og følger dalen ned til utløp ved Nedre Vang. Elva har flere navn, men er i vannovervåkingssammenheng kalt Vangselva. Av den grunn brukes dette navnet også i denne rapporten. Vangselva hadde inntil i 2025 en vandringsbarriere for fisk på kote 157 (gamle mølledammen til Vang mølle), men denne er nå fjernet. Det er flere mindre fall videre opp i dalen, og veldig vannføringsavhengig hvor langt opp fisk fra Randsfjorden klarer å gå nå.

Hensikten med fiskeundersøkelsene er å få et godt kunnskapsgrunnlag rundt disse elvenes betydning for Randsfjordsørret. Stasjon S1 ligger langt nede i Svenåa/Moselva, ved bro i Sagvegen. Stasjon M1 ligger rett nedstrøms der høyspentlinjen krysser Moselva (fig. 1). Stasjon V1 ligger nedstrøms bro fv 241, mens V2 ligger oppstrøms tidligere Vang mølledam (fig. 2). Det er gjennom flere år gjennomført fiskeundersøkelse på V1 og M1 i samarbeid med regulantprosjektet hos Statsforvalteren i Innlandet, mens de øvrige stasjonene er nyopprettet i år.

Figur 1. Stasjonsoversikt i Svenåa/Moselva og Moselva.

Figur 2. Stasjonsoversikt i Vangselva.

Det ble benyttet elektrisk fiskeapparat, og fisket ble utført i september og oktober. Alle stasjonene ble fisket under gode forhold med middels/lav vannføring og relativt god sikt. All fisk ble målt før de ble sluppet ut på samme sted som de ble fanget. Antall fisk fanget har gitt grunnlag for estimering av tetthet, i form av antall fisk pr 100m².

0+ er yngel som er klekket i elva på våren samme år, og som dermed har vokst én sommer (veksts sesong) før den måles. Vi beregner en egen tetthet for 0+ slik at vi kan se hvordan siste års produksjon har vært.

Resultater

Resultatene fra 2025 viser moderat til god tetthet av yngel på alle stasjonene (tab. 1). Ved å bruke veilederen for klassifisering av miljøtilstand i vann er det mulig å vurdere hva tetthetene indikerer med tanke på økologisk tilstand for laksefisk (ørret, stasjonær/allopatriisk) i elvene.

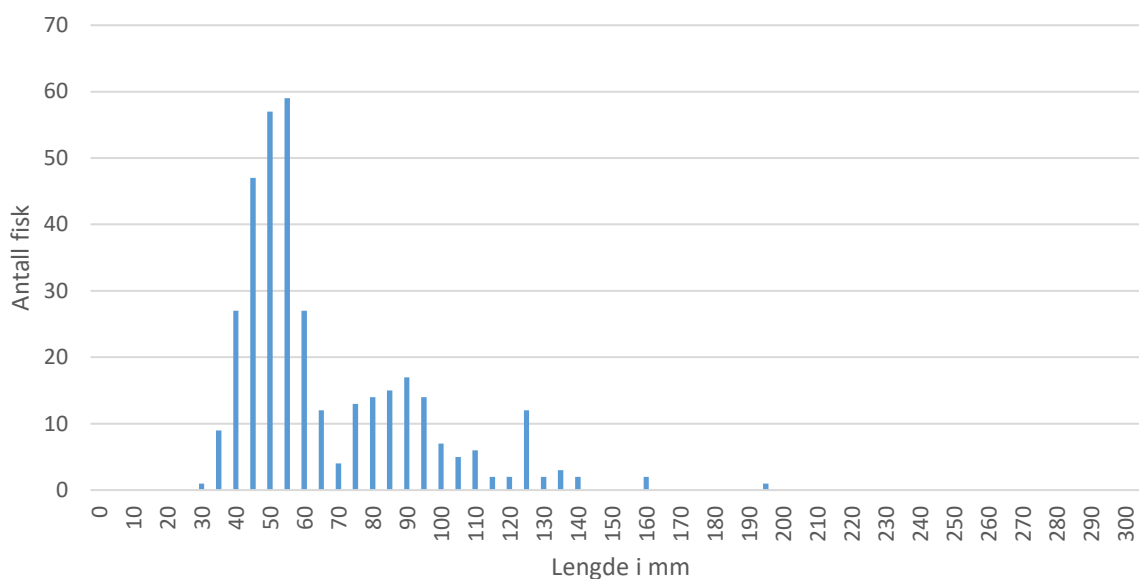
Tabell 1. Beregnet tetthet av ørret i 2025. Merk at tallene for V1 er preget av at det var liten differanse i antall fisk fra overfiske 1 til overfiske 2. Det slår ut som lav fangbarhet i utregningene, og kan i dette tilfellet antagelig medføre noe overestimering av tetthet.

Stasjon	Resultat 2025 (beregnet antall fisk pr 100 m ²)		Økologisk tilstand for fisk	Habitatklasse
	Totalt	0+		
Vangselva V1	77*	72*	Svært god	2
Vangselva V2	21	18	Moderat	2
Moselva M1	55	53	God	3
Svenåa/Moselva S1	51	48	God	2

Stasjon V2 har lavest tetthet av fisk, men like fullt en tetthet tilsvarende moderat tilstand. Det vil bli interessant å følge denne stasjonen videre i og med at den først i år er blitt tilgjengelig for gytefisk fra Randsfjorden.

Stasjon S1 ligger i et område som ble sterkt påvirket av «Hans», og hvor det er planer om flomsikringstiltak. Resultatene viser at området er viktig og funksjonelt for ørret, noe som bør ivaretas og om mulig forbedres i arbeidet med planlegging og utføring av flomsikringstiltak.

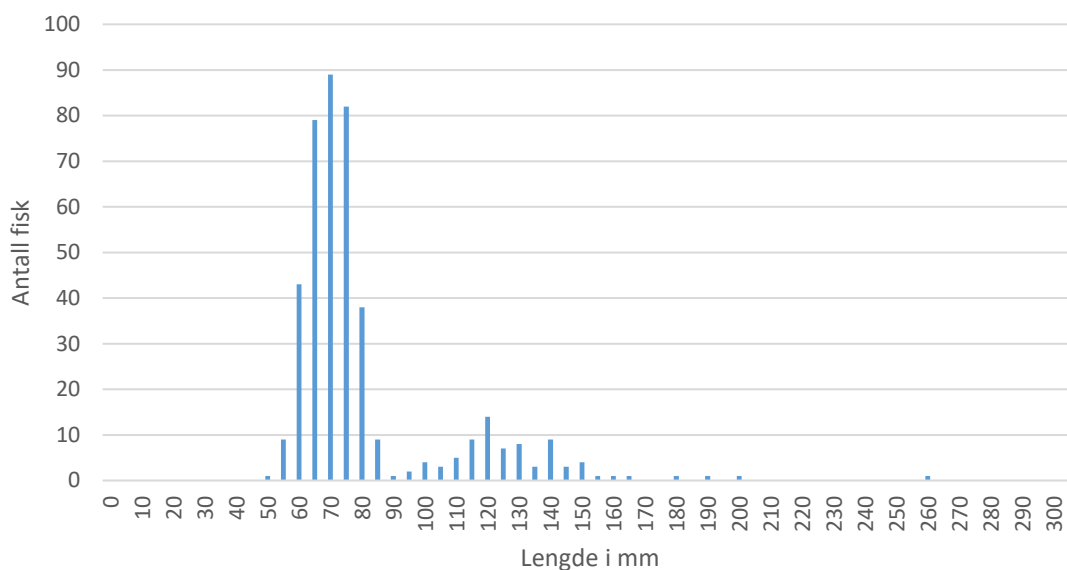
All fisk blir lengemålt, noe som gir informasjon om normal individstørrelse for de forskjellige årsklassene, tilvekst i de forskjellige elvene, samt om det hovedsakelig er 0+ vi fanger. For Svenåa og Moselva (fig. 3) er 0+ relativt småvokst (normalt 50-60 mm) sammenlignet med andre Hadelandselver, og det er mye som tyder på at det er flere årsklasser representert i fangsten.

Figur 3. Lengdefordeling på de to stasjonene i Moselva (inkludert data fra tidligere undersøkelser) og Svenåa. Det er en markert topp rundt 50-60 mm, noe som indikerer at dette er normal størrelse for 0+. Undersøkelser fra andre elver på Hadeland viser at tilveksten i Svenåa/Moselva er mindre enn i de andre elvene.

Fisken i Vangselva ser ut til å ha større tilvekst pr år enn fisken i Moselva og Svenåa, med en normal 0+-størrelse på 70-75 mm, noe som i liten grad skiller seg fra mange av de andre undersøkte elvene på Hadeland.

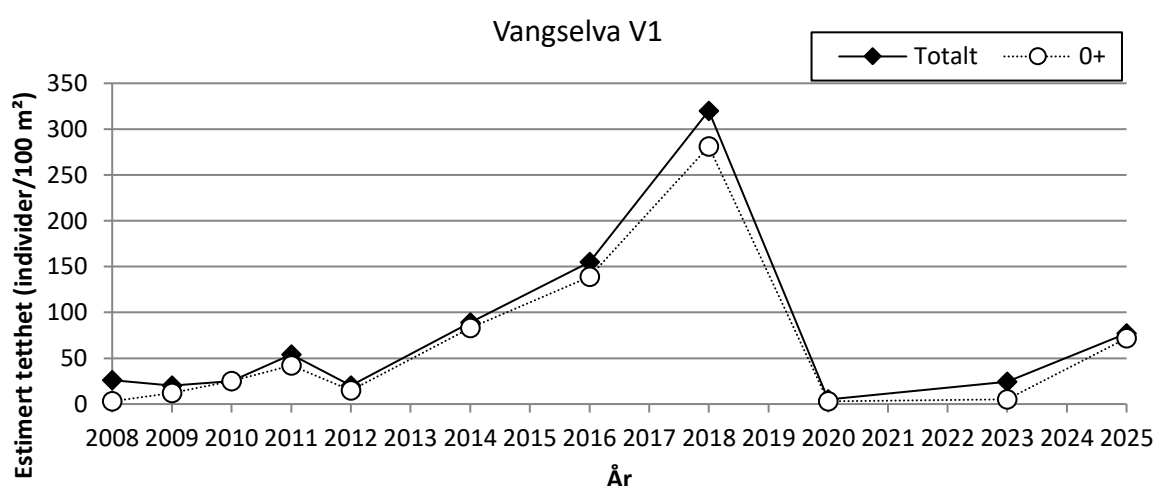
Noe mer småvokst yngel i Svenåa og Moselva enn i Vangselva er som forventet med tanke på forskjellene i nedbørfeltene. Svenåa/Moselva har store deler av nedbørfeltet relativt høyt i Nordmarka, mens Vangselva i stor grad har avrenning fra områder med mer produktivt jordsmonn. Vannprøvetaking har vist at konsentrasjonen av næringssalter jevnt over er lavere i Svenåa/Moselva enn i Vangselva, samtidig som temperaturen sannsynligvis også er lavere. Totalt sett gir det en naturlig lavere produksjon i Svenåa/Moselva.

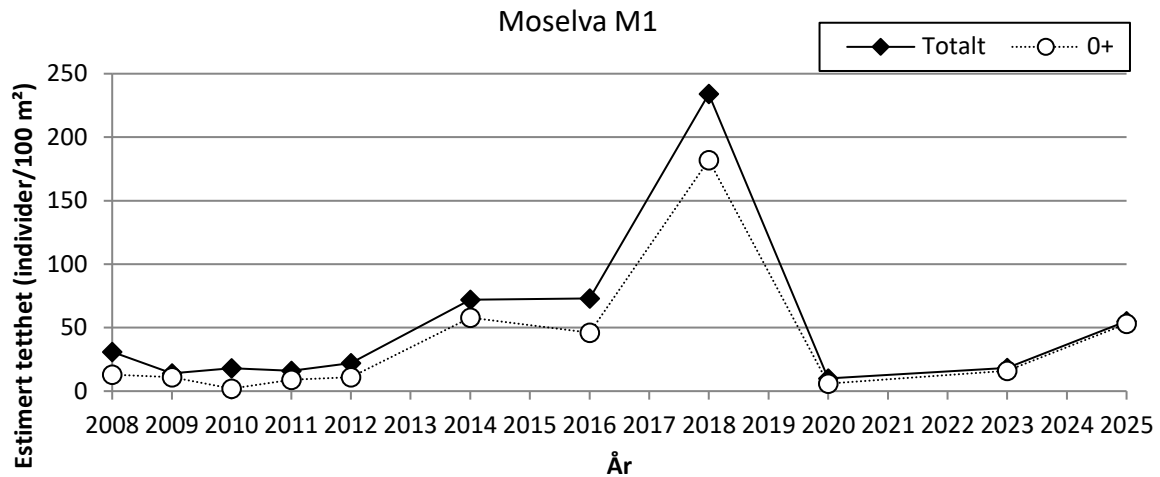
Figur 4. Lengdefordeling på de to stasjonene i Vangselva (inkludert data fra tidligere undersøkelser for V1). Det er en markert topp rundt 70-75 mm, noe som indikerer at dette er normal størrelse for 0+. Undersøkelser fra andre elver på Hadeland viser at Vangselva skiller seg lite fra normalen med tanke på tilvekst.

Tidligere resultater

Stasjonene V1 og M1 har tidsserier helt tilbake til 2008. Nedenstående figurer (fig. 3 og 4) viser fullstendige dataserier. Den store variasjonen mellom år kan til en viss grad skyldes forhold under elfiske (fangbarhet), men også forskjeller i gytesuksess og yngeloverlevelse det enkelte år. Slike forskjeller kan komme av naturlige forhold som vannføring, temperatur og lignende, men også menneskelig påvirkning i form av forurensning og/eller tiltak i vassdrag. Det er også verdt å merke seg at begge stasjoner har svært høy tetthet av fisk i tørkeåret 2018. Det viser at det finnes gode områder med skjul, vanngjennomstrømming og skygge selv i slike år, men det er også verdt å merke seg at tettheten sannsynligvis blir kunstig høy i slike år der store mengder fisk blir tvunget sammen i små kulper.

Figur 4. Resultater i Vangselva V1 i perioden 2008-2025. Resultatene er svært varierende, antageligvis både på grunn av reelle variasjoner i gytesuksess og yngeloverlevelse og på grunn av vær- og vannføringsforhold på elfiskedagen.

Figur 5. Resultater i Moselva M1 i perioden 2008-2025. Resultatene er svært varierende, antageligvis både på grunn av reelle variasjoner i gytesuksess og yngeloverlevelse og på grunn av vær- og vannføringsforhold på elfiskedagen.

Andre observasjoner i forbindelse med el.fisket

Det ble observert et høyt antall bekkeniøye på M1 og S1 (i størrelsesorden 10-50 pr stasjon). Det ble ikke sett edelkreps på noen av stasjonene.

Det var sportegn etter oter i begge vassdrag. Arten har vært mer eller mindre borte fra Hadeland i flere tiår, men er altså nå tilbake.

Oppsummering

Årets undersøkelser viser moderate til gode resultater for årsyngel (0+) av ørret. Med relativt lange tilgjengelige gyttestrekninger og mulighet for god produksjon kan elvene ha stor betydning for Randsfjordsørret.

Gran, 17.12.2025

Håvard Lucassen
havard.lucassen@gran.kommune.no
Vannområde Randsfjorden

Vedlegg: Individdata fra elfiske 2025

Elv	Dato	År		Stasjonsnr	Stasjonsnavn	Areal	Omgang	Individlengde	Annet på stasjonen
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	70	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	72	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	74	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	75	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	76	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	80	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	80	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	82	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	140	
Vangselva	20.10.2025	2025		1	Oppstrøms tidligere mølledam	100	1	142	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	66	Sportegn oter
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	73	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	74	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	75	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	76	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	76	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	76	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	79	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	79	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	79	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	80	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	82	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	101	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	105	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	108	-
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	1	110	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	64	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	70	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	70	

Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	75	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	78	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	79	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	79	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	82	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	85	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	95	
Vangselva	20.10.2025	2025		2	Rett nedstrøms pumpestasjon (gammel stasjon)	100	2	135	

Elv	Dato	År		Stasjonsnr	Stasjonsnavn	Areal	Omgang	Individlengde	Annet på stasjonen
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	41	>30 bekkeniøyer
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	41	Sportegn oter
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	43	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	45	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	47	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	49	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	49	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	50	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	50	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	50	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	50	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	51	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	51	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	52	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	53	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	55	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	55	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	58	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	59	

Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	59	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	62	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	80	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	1	83	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	39	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	42	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	48	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	49	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	50	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	50	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	53	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	58	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	59	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	60	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	80	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	2	160	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	37	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	49	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	55	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	56	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	57	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	79	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	82	
Moselva	26.09.2025	2025		1	Moselva gammel stasjon	100	3	90	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	42	>15 bekkeniøyer
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	42	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	44	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	52	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	56	

Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	56	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	59	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	59	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	60	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	62	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	63	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	64	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	79	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	80	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	81	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	90	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	92	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	101	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	1	110	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	42	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	47	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	54	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	55	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	55	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	55	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	57	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	59	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	76	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	82	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	2	90	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	46	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	50	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	51	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	55	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	59	

Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	68	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	78	
Moselva	26.09.2025	2025		2	Svenåa/Moselva nedre del	100	3	117	